2026

UGEDDS401

স্বাধীনোত্তৰ ভাৰতত শিক্ষাৰ বিকাশ

Development of Education in Post-Independent India

Full Marks : 60

Time : $2\frac{1}{2}$ Hours

(The figures in the margin indicate full marks for the questions)

তলত দিয়া প্ৰশ্নবোৰৰ উত্তৰ দিয়া: 1×10=10

Answer the following questions:

1. ভাৰতীয় সংবিধানৰ কোনটো সাংবিধানিক সংশোধনে ৪৫ নং অনুচ্ছেদক সংশোধন কৰিছিল?
   Which constitutional amendment modified Article 45?
2. ২১ক অনুচ্ছেদ প্ৰৱৰ্তনৰ পিছত ৰাষ্ট্ৰীয় নীতিৰ নিৰ্দেশনামূলক তত্ত্বৰ (DPSP) কোনটো অনুচ্ছেদ সংশোধন কৰা হৈছিল?
   Which directive principle of state policy (DPSP) was modified after the introduction of Article 21A?
3. বিশ্ববিদ্যালয় শিক্ষা আয়োগে পৰামৰ্শ দিছিল যে উচ্চ শিক্ষাৰ পাঠদানৰ মাধ্যম ইংৰাজী হ'ব লাগে। (সঁচা নে মিছা লিখা)
   The University Education Commission recommended that the medium of instruction in higher education should be English. Write True or False.
4. মাধ্যমিক শিক্ষা আয়োগৰ পৰামৰ্শ অনুসৰি তলৰ কোনটো মাধ্যমিক শিক্ষাৰ লক্ষ্য নহয়?
   Which of the following is not an aim of secondary education as recommended by Secondary Education Commission?
   a. গণতান্ত্ৰিক নাগৰিকত্বৰ বিকাশ
      Development of democratic citizenship
   b. ব্যক্তিত্বৰ বিকাশ
      Development of personality
   c. সমালোচনাত্মক আৰু বিশ্লেষণাত্মক চিন্তাধাৰাৰ বিকাশ
      Development of critical and analytical thinking
   d. বৃত্তিগত দক্ষতাৰ উন্নতি
      Improvement of vocational efficiency

5. ৰাষ্ট্ৰীয় শিক্ষা নীতি (১৯৬৮) এ বিদ্যালয় আৰু বিশ্ববিদ্যালয় পৰ্যায়ত সংস্কৃত অধ্যয়নৰ ওপৰত গুৰুত্ব আৰোপ কৰিছিল। (সঁচা নে মিছা লিখা)

The National Policy on Education (1968) emphasized on study of Sanskrit at school and university stage. Write True or False.

6. 'প্ৰগ্ৰেম অফ একচন' (১৯৯২) ৰ প্ৰধান উদ্দেশ্য কি আছিল?

What was the primary purpose of the Programme of Action (1992)?

7. কোন বছৰত যশপাল সমিতিৰ প্ৰতিবেদন দাখিল কৰা হৈছিল?

In which year was the Yashpal Committee Report submitted?

8. উচ্চ শিক্ষাৰ সন্দৰ্ভত ৰাষ্ট্ৰীয় জ্ঞান আয়োগৰ (NKC) যিকোনো এটা পৰামৰ্শ উল্লেখ কৰা।

State any one recommendation of the NKC regarding higher education.

9. ৰামামূৰ্তি পৰ্যালোচনা সমিতিৰ (১৯৯০) প্ৰধান উদ্দেশ্য কি আছিল?

What was the primary objective of the Ramamurthy Review Committee (1990)?

10. কোনটো সাংবিধানিক সংশোধনে শিক্ষাক ৰাজ্যিক তালিকাৰ পৰা সমবৰ্তী (Concurrent) তালিকালৈ স্থানান্তৰিত কৰিছিল?

Which Constitutional Amendment transferred education from the State List to the Concurrent List?

তলত দিয়া প্ৰশ্নবোৰৰ উত্তৰ দিয়া (যিকোনো পাঁচটা): 6×5=30

Answer the following questions (any five):

11. শিক্ষাৰ অধিকাৰ (RTE) আইন, ২০০৯-ৰ মূল বৈশিষ্ট্যসমূহ চমুকৈ বৰ্ণনা কৰা।

Briefly describe the main features of Right to Education (RTE) Act, 2009.

12. ভাৰতীয় বিশ্ববিদ্যালয়সমূহৰ পৰীক্ষা ব্যৱস্থা সম্পৰ্কে বিশ্ববিদ্যালয় শিক্ষা আয়োগৰ মতামত চমুকৈ আলোচনা কৰা।

Briefly discuss the University Education Commission's views on the examination system in Indian universities.

13. ভাৰতত বিশ্ববিদ্যালয় শিক্ষাৰ পুনৰ্গঠনৰ সন্দৰ্ভত ৰামামূৰ্তি পৰ্যালোচনা সমিতিৰ পৰামৰ্শসমূহৰ ওপৰত এটা চমু টোকা লিখা।

Write a short note on Ramamurthy Review Committee's recommendations regarding the restructuring of university education in India.

14. ভাৰতৰ উচ্চ শিক্ষাৰ গাঁথনি, সম্প্ৰসাৰণ আৰু প্ৰৱেশাধিকাৰৰ ক্ষেত্ৰত যশপাল সমিতিৰ প্ৰতিবেদনে আঙুলিয়াই দিয়া প্ৰত্যাহ্বানসমূহ উল্লেখ কৰা।

List out the challenges indicated by Yashpal Committee Report on structure, expansion and access to higher education in India.

15. জ্ঞান সুলভ কৰাৰ ক্ষেত্ৰত ৰাষ্ট্ৰীয় জ্ঞান আয়োগৰ (NKC) পৰামৰ্শসমূহৰ ওপৰত এটা চমু টোকা লিখা।

Write a short note on the recommendations of National Knowledge Commission (NKC) on providing access to knowledge.

16. ভাৰতৰ মাধ্যমিক শিক্ষাৰ শিক্ষকৰ মান উন্নত কৰাৰ বাবে মাধ্যমিক শিক্ষা আয়োগ (১৯৫২-৫৩) এ কি কি পৰিৱৰ্তনৰ পৰামৰ্শ দিছিল?

What changes did the Secondary Education Commission, 1952-53 recommend for improving the quality of secondary education teachers in India?

17. ভাৰতীয় সংবিধানৰ ২৯ নং আৰু ৩০ নং অনুচ্ছেদৰ মূল ব্যৱস্থাসমূহ উল্লেখ কৰা।

State the main provisions of Article 29 and Article 30 of the Indian Constitution.

তলত দিয়া প্ৰশ্নবোৰৰ উত্তৰ দিয়া (যিকোনো দুটা): 10×2=20

Answer the following questions (any two):

18. শিক্ষাৰ ক্ষেত্ৰত সম-সুযোগ সম্পৰ্কে ভাৰতত থকা সাংবিধানিক ব্যৱস্থাসমূহৰ এক বিতং বিৱৰণ দিয়া।

Give a detail account of the constitutional provisions in India regarding equal opportunity in education.

19. শিক্ষা আয়োগ ১৯৬৪-৬৬ এ বৃত্তিমূলক শিক্ষাৰ গুৰুত্বৰ ওপৰত জোৰ দিছিল। বিদ্যালয়সমূহত বৃত্তিমূলক প্ৰশিক্ষণ অন্তৰ্ভুক্ত কৰাৰ বাবে ইয়াৰ পৰামৰ্শসমূহৰ যুক্তিযুক্ততা বিচাৰ কৰা।

The Education Commission 1964-66 emphasized the importance of vocational education. Justify its recommendations for incorporating vocational training in schools.

20. ৰাষ্ট্ৰীয় শিক্ষানীতি (১৯৮৬) ৰ মূল লক্ষ্যসমূহ উল্লেখ কৰা। সামাজিক ন্যায় , সমতা আৰু ভাৰতৰ শিক্ষা ব্যৱস্থাৰ সামগ্ৰিক বিকাশৰ দিশত ইয়াৰ পৰামৰ্শসমূহ ব্যাখ্যা কৰা।

State the main objectives of the National Policy on Education (1986). Explain its recommendations towards promoting social justice, equality and the overall development of the educational system in India. 4+6=10

21. NEP ২০২০-ত প্ৰস্তাৱিত ৫+৩+৩+৪ বিদ্যালয় শিক্ষাৰ গাঁথনিটো ব্যাখ্যা কৰা। ভাৰতত তৃণমূল পৰ্যায়ত এই গাঁথনিটো ৰূপায়ণৰ ক্ষেত্ৰত থকা প্ৰত্যাহ্বানসমূহ আলোচনা কৰা।

Explain the 5+3+3+4 school education structure proposed in NEP 2020. Discuss the challenges of implementing this structure at the grassroot level in India. 6+4=10

****